

Q&A Besmettingen SARS-CoV-2 bij nertsen

Update 28 mei 2020

Getroffen bedrijven

Op hoeveel bedrijven is het virus aangetroffen?

Het virus is aangetroffen op drie nertsbedrijven in Noord-Brabant: één bedrijf in Gemert-Bakel, één in Laarbeek en één in Deurne. Het bedrijf in Gemert-Bakel heeft drie locaties. Op alle drie locaties is het virus aangetroffen.

Is er een verband tussen deze bedrijven?

Er zijn voor zover bekend geen contacten geweest tussen de drie aparte bedrijven. De drie locaties van hetzelfde bedrijf hadden uiteraard wel een verband. Op vier locaties is overdracht van mens op dier waarschijnlijk. Er wordt nog verder onderzoek verricht naar mogelijke besmettingsroutes van de bedrijven.

Waarom zijn de dieren getest?

Op twee locaties van het ene bedrijf en op een ander bedrijf hadden nertsen maagdarmklachten en ademhalingsproblemen. Ook was er een verhoogde mortaliteit. Deze verschijnselen waren aanleiding voor de betreffende dierenartsen om onderzoek te laten verrichten door de Gezondheidsdienst voor Dieren. Aangezien de dieren negatief testten voor de meest voor de hand liggende ziekten heeft de GD ook getest op aanwezigheid van SARS-CoV2. Dit is gedaan vanwege de vermeende gevoeligheid van nertsen voor infectie en omdat op de bedrijven personen werkten die ook COVID-19 verschijnselen hadden.

Ook op het derde bedrijf hadden dieren maagdarmproblemen en ademhalingsproblemen en was er sprake van enigszins verhoogde mortaliteit. De gezondheidsdienst voor dieren heeft hier melding van gemaakt bij de NVWA. Na een test bleek dat de dieren besmet waren met SARS-CoV2.

Naar aanleiding van de vastgestelde besmetting op twee locaties van het bedrijf in Gemert-Bakel is ook de derde locatie van deze eigenaar onderzocht. De nertsen op deze locatie hadden geen ademhalingsproblemen en er was geen sprake van verhoogde mortaliteit. Wel is het virus aangetroffen in monsters van overleden dieren.

Hoe is vastgesteld dat de nertsen besmet zijn?

De Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) heeft monsters genomen van overleden nertsen en deze met een PCR test onderzocht. Daaruit bleek een besmetting met COVID-19. Deze is inmiddels ook bevestigd door het nationale referentielaboratorium Wageningen Bioveterinary Research (WBVR).

Hoe zijn de nertsen met corona besmet geraakt?

Dat wordt momenteel nader onderzocht. De meest waarschijnlijke besmettingsroute is van mens op dier. Op een aantal locaties werkten personen die COVID-19 verschijnselen hadden. Uit onderzoek op de besmette bedrijven blijkt dat de nertsen het virus vervolgens op elkaar hebben overgedragen.

Hoeveel nertsen hebben de betreffende houders en hoeveel zijn er besmet?

Op de drie locaties van het bedrijf in Gemert-Bakel zijn in totaal ongeveer 23.000 volwassen dieren aanwezig. Op het bedrijf in Laarbeek zijn 7500 volwassen dieren aanwezig en op het bedrijf in Deurne 1500. Op alle bedrijven zijn meerdere dieren positief getest op het virus. Uit onderzoek op twee besmette bedrijven blijkt dat het percentage zieke dieren en het percentage sterfte beperkt is.

Wat gebeurt er met de besmette nertsen?

Er zijn geen maatregelen specifiek voor besmette nertsen. De dieren kunnen uitzieken.

Wat zijn de gevolgen voor de besmette bedrijven? Komt er een ophokplicht, ruiming en/of onderzoek?

Op de bedrijven geldt geen ophokplicht zoals bij pluimvee. De nertsen worden al binnen gehuisvest. Wel mogen ze niet meer verplaatst worden en ook de mest van deze bedrijven mag niet meer worden afgevoerd. Ook wordt er onderzoek gedaan naar de bron van de besmetting en de overdracht van het virus. Het is belangrijk om te weten hoe de ziekte zich op het bedrijf

ontwikkelt aangezien dit kennis oplevert over COVID-19 in dieren en de overdracht van mens op dier, tussen dieren en van dier op mens. Tot slot zijn voor medewerkers die werken op de nertsbedrijven waar besmetting met SARS-CoV2 is vastgesteld aanvullende beschermingsadviezen opgesteld. Ook geldt er een bezoekersverbod voor deze bedrijven.

Wat gaan de overheidsinstanties doen?

Minister Schouten heeft de volgende maatregelen aangekondigd:

- Nertsenhouders, onderzoeksinstellingen en dierenartsen zijn vanaf 20 mei 2020 verplicht om symptomen die wijzen op een Covid-19-besmetting bij nertsen te melden bij het landelijk meldpunt dierziekten (telefoonnummer 0455463188). Omdat andere dieren in de veehouderij niet gevoelig lijken voor SARS-CoV-2, wordt nu alleen voor nertsen een aangifteplicht ingesteld.
- Omdat het virus op nertsbedrijven aanwezig kan zijn zonder dat de dieren verschijnselen hebben, zullen alle nertsbedrijven in Nederland verplicht gescreend worden.
- In ieder geval zolang de uitslag van de screening nog niet bekend is, gelden voor alle nertsbedrijven enkele voorzorgsmaatregelen: een vervoersverbod voor nertsen en mest van nertsen, een hygiëneprotocol voor bezoekers en vervoersmiddelen, een bezoekersverbod voor de stal en een verplichting om te zorgen dat katten, honden en fretten het bedrijf niet kunnen verlaten of de verblijfplaatsen kunnen binnenkomen. Deze maatregelen gelden ook voor de besmette bedrijven. Als de hele screening is voltooid, zal worden beoordeeld of deze regels worden voortgezet.
- Nertsenhouders en -verzorgers met klachten passend bij COVID-19 worden geadviseerd zich te laten testen en niet in de stal te komen tot uit de test blijkt dat er geen sprake is van COVID-19. Dit geldt ook voor nertsenhouders en -verzorgers wier huisgenoten klachten hebben passend bij COVID-19.
- Medewerkers van de besmette nertsbedrijven worden geadviseerd persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken.
- Op de besmette nertsbedrijven wordt verder onderzoek gedaan naar hoe de ziekte zich op het bedrijf ontwikkelt. Dit levert kennis op over de verspreiding van het virus onder dieren, van mens op dier en dier op mens.
- In de omgeving van de eerste twee besmette bedrijven zijn uit voorzorg lucht- en stofmonsters genomen. In de beide series luchtmonsters die zijn genomen buiten de stallen is geen virus aangetroffen. Daarom is het oorspronkelijke advies om in een straal van 400 meter rond een besmet nertsbedrijf niet te wandelen of fietsen ingetrokken.

Op dit moment wordt onderzocht of het virus op de besmette nertsbedrijven kan blijven circuleren. Op basis daarvan wordt in de eerste week van juni een besluit genomen over de maatregelen die nodig zijn om dit risico te vermijden. Alle denkbare maatregelen zullen daarbij worden overwogen.

Op basis waarvan gaat u nu onderzoek doen en niet ruimen?

Het ruimen van bedrijven is een zeer zware maatregel en wordt alleen gedaan als er geen andere mogelijkheid bestaat om de ziekte te controleren of de volksgezondheid te beschermen. Er is in dit geval geen aanleiding om de bedrijven te ruimen, omdat er geen aanwijzingen zijn dat de besmettingen op deze bedrijven een rol spelen bij de verspreiding van het virus in de omgeving. Mensen die op besmette nertsbedrijven werken moeten gebruik maken van persoonlijke beschermingsmiddelen om te voorkomen dat ze worden geïnfecteerd. De eerste resultaten van het onderzoek laten zien dat er geen virus is aangetroffen buiten de stallen.

Worden de nertsenhouders gecompenseerd?

Mogelijk worden er ten behoeve van het onderzoek kosten worden gemaakt door de eigenaar. De onderzoekers gaan daarover dan in overleg met de eigenaar.

Nertsbedrijven moeten sowieso in 2024 stoppen, waarom worden deze bedrijven nu niet geruimd?

De besmetting van nertsen met het coronavirus en het verbod op de pelsdierhouderij staan los van elkaar. Het overgangsrecht tot 1 januari 2024 blijft voor alle pelsdierhouders van kracht.

Onderzoek

Wat is het doel van het onderzoek?

Het doel van dit onderzoek is meer inzicht te krijgen in het virus, de verspreiding van het virus van mens op dier, tussen dieren, van dier op mens, de pathologie en de verspreiding in het milieu. Met dit onderzoek wordt informatie verzameld over hoe het virus zich bij dieren gedraagt. Op basis van dit onderzoek wordt ook beoordeeld of er risico's zijn voor de volksgezondheid.

Wat wordt er precies onderzocht?

Op de bedrijven worden monsters verzameld van zieke dieren voor virusonderzoek. Ook worden monsters van gezonde dieren verzameld voor antistoffen zodat duidelijk wordt of dieren zonder verschijnselen ook geïnfecteerd kunnen zijn. Ondanks dat niet wordt verwacht dat het virus zich over grotere afstanden zal verspreiden, zijn uit voorzorg ook lucht- en stofmonsters genomen in de omgeving van het bedrijf. Dit om na te gaan of hier virus in aangetoond kan worden. Daarnaast wordt er onderzoek op mest gedaan. Ook zijn eventuele katten op het bedrijf in het onderzoek meegenomen, aangezien katten ook gevoelig zijn voor SARS-CoV-2.

Wat zijn de uitkomsten van het onderzoek?

De eerste bevindingen van het onderzoek op de drie nertsbedrijven in Gemert-Bakel, Laarbeek en Deurne zijn inmiddels bekend:

- SARS-CoV-2 infectie bij nertsen kan leiden tot longontsteking en tot sterfte. Nertsen kunnen het virus ook bij zich dragen zonder dat ze verschijnselen vertonen.
- Op de besmette bedrijven lijkt het virus al meerdere weken aanwezig.
- Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke besmettingsbronnen van de nertsen. Daarvoor wordt traceringsonderzoek van de NVWA uitgevoerd. Mogelijk hebben twee bedrijven dezelfde besmettingsbron gehad of elkaar onderling besmet.
- Er is onderzoek gedaan naar de eigenschappen van het virus dat is aangetroffen op de nertsbedrijven. Daaruit blijkt dat nertsen het virus waarschijnlijk ook op elkaar hebben overgedragen. Daarnaast is het aannemelijk dat twee medewerkers van de besmette bedrijven het virus hebben gekregen van een nerts. Er hebben dus waarschijnlijk besmettingen plaatsgevonden van dier op mens.
- Op beide bedrijven is virus aangetoond in stofdeeltjes in de stal. Het is dus belangrijk dat personen in de stal voorzorgsmaatregelen nemen en het advies van de GGD opvolgen.
- In de series luchtmonsters op beide bedrijven werd geen virus aangetoond in luchtmonster die zijn genomen buiten de stal.
- Bij 7 van de 26 geteste boerderijkatten op een van de bedrijven zijn antistoffen aangetoond tegen SARS-CoV-2. Het virus zelf is niet aangetoond. Dit betekent dat de katten besmet zijn geweest met het virus. Het is niet vast te stellen hoe de katten de infectie hebben opgelopen.

Van een aantal delen van het onderzoek (o.a. naar de overdracht van mens op dier en antistoffen bij nertsen) zijn nog geen resultaten bekend.

Hoe heeft de besmetting van nerts op mens plaatsgevonden?

Op twee bedrijven is het aannemelijk dat een medewerker is besmet door een nerts. De betreffende medewerkers hebben tussen de nertsen gewerkt in de periode dat nog niet bekend was dat de nertsen op de bedrijven besmet waren. Er gold toen nog geen advies voor persoonlijke beschermingsmiddelen.

Hoe is de besmetting van nerts op mens vastgesteld?

Onderzoekers hebben de genetische code van de virussen die zijn aangetroffen bij nertsen vergeleken met de genetische code van de virussen die zijn aangetroffen bij de medewerkers van het besmette nertsbedrijf. Op basis daarvan is een stamboom gemaakt. Daaruit kan een beeld worden gekregen van de manier waarop mensen en dieren in tijd en plaats zijn besmet. Op grond daarvan is geconcludeerd dat ten minste twee medewerkers van de besmette nertsbedrijven het virus waarschijnlijk van nertsen hebben opgelopen.

Hoe zijn de boerderijkatten besmet geraakt?

Het is niet vast te stellen hoe de katten de infectie hebben opgelopen. Op het bedrijf werkten personen met verschijnselen van COVID-19. Ook waren nertsen op het bedrijf besmet met het virus.

Welke klachten hadden de boerderijkatten? Zijn de katten overleden?

Op het moment dat de katten getest zijn, was er geen virus meer aantoonbaar. Wel zijn bij deze katten antistoffen tegen het virus gevonden. Het is niet bekend of de katten klachten hebben gehad. De katten zijn niet overleden.

Welke rol speelden de boerderijkatten bij de verspreiding van het virus?

Dat is nu niet bekend. Er wordt onderzocht of zij een rol hebben gehad in de besmetting tussen nertsenbedrijven. Uit voorzorg worden alle nertsenhouders verplicht om ervoor te zorgen dat katten, honden en fretten het bedrijf niet verlaten en de verblijfsplaatsen niet kunnen binnenkomen.

Hoe lang gaat het onderzoek op de besmette bedrijven duren?

Deze week wordt het onderzoek op de eerste drie besmette locaties afgerond. Daarna wordt een inschatting gemaakt over de mogelijkheid dat het virus blijft circuleren op de besmette nertsenbedrijven. Op basis van deze inschatting wordt beoordeeld of er een risico is voor de volksgezondheid. In de eerste week van juni neemt het kabinet een besluit over de maatregelen die nodig zijn om mogelijk risico's te vermijden.

Worden naast de getroffen bedrijven ook andere bedrijven onderzocht?

Omdat het virus op nertsenbedrijven aanwezig kan zijn zonder dat de dieren verschijnselen hebben, zullen alle nertsenbedrijven in Nederland gescreend worden. Er wordt bloedonderzoek gedaan om te kijken of dieren op deze bedrijven mogelijk ook besmet zijn geraakt. Daarnaast worden konijnenbedrijven in de omgeving op dezelfde manier onderzocht, omdat uit onderzoek blijkt dat konijnen ook vatbaar zijn voor het virus.

Hoe lang gaat de screening van andere nertsenbedrijven duren?

Dit onderzoek zal enige weken in beslag nemen.

Omgeving en volksgezondheid

Zijn er risico's voor de volksgezondheid?

Er is geen reden om aan te nemen dat het virus zich bij dieren op andere wijze verspreidt dan het tussen mensen doet, namelijk via druppels in de lucht. Er is daarom geen reden om aan te nemen dat het virus zich over grotere afstanden zal verspreiden.

Uit voorzorg zijn bij de eerste twee besmette bedrijven lucht- en stofmonsters in de omgeving van de bedrijven genomen. In beide series luchtmonsters werd geen virus aangetoond in monsters die zijn genomen buiten de stallen. Daarom is het oorspronkelijke advies om in een straal van 400 meter rond een besmet nertsenbedrijf niet te wandelen of fietsen ingetrokken.

Op dit moment wordt onderzocht of het virus op de besmette nertsenbedrijven kan blijven circuleren. Op basis daarvan wordt in de eerste week van juni een besluit genomen over de maatregelen die nodig zijn om dit risico te vermijden.

Wat betekent de vondst van COVID-19 bij het nertsenbedrijf voor omwonenden van het bedrijf? Moeten zij zich zorgen maken?

Er is geen reden om aan te nemen dat het virus zich over grotere afstanden zal verspreiden. Het virus is niet aangetroffen in luchtmonsters die zijn genomen buiten de stallen. Daarom is het oorspronkelijke advies voor omwonenden om in een straal van 400 meter rond een besmet nertsenbedrijf niet te wandelen of fietsen ingetrokken.

Nertsen kunnen het virus overdragen op mensen. Waarom worden de bedrijven niet geruimd?

Het ruimen van bedrijven is een zeer zware maatregel en wordt alleen gedaan als er geen andere mogelijkheid bestaat om de ziekte te controleren of de volksgezondheid te beschermen. De besmetting van dier op mens heeft plaatsgevonden in de stallen voordat er persoonlijke beschermingsmiddelen werden gebruikt. Inmiddels worden deze beschermingsmiddelen wel

gebruikt. Buiten de stallen is geen virus aangetroffen. Volgens het RIVM vormen de besmette bedrijven daarom geen risico voor de omgeving. Op dit moment wordt onderzocht of het virus op de besmette nertsbedrijven kan blijven circuleren. Op basis daarvan wordt in de eerste week van juni een besluit genomen over de maatregelen die nodig zijn om dit risico te vermijden.

Welke lokale maatregelen worden er genomen om de bewoners in de omgeving van nertsbedrijven te beschermen?

In eerste instantie is uit voorzorg geadviseerd om binnen 400 meter van de besmette bedrijven niet te wandelen of te fietsen. In luchtmonsters die buiten de stallen zijn genomen is echter geen virus aangetroffen. Daarom lopen omwonenden volgens het RIVM geen verhoogd risico. De overheid heeft het advies om niet te wandelen of fietsen in een straal van 400 meter van besmette bedrijven weer ingetrokken.

Kunnen de boerderijkatten het virus overdragen naar andere katten of andere dieren?

Er wordt onderzocht of de boerderijkatten een rol hebben gespeeld in de verspreiding van het virus. Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat katten het virus over korte afstand aan elkaar kunnen overbrengen. Het is niet bekend of dat ook in de praktijk is gebeurd. Uit voorzorg worden alle nertsenhouders verplicht om ervoor te zorgen dat katten, honden en fretten het bedrijf niet verlaten en de verblijfsplaatsen niet kunnen binnenkomen.

De bedrijven liggen in een gebied waar ook uitbraken van Q-koorts en varkenspest zijn geweest. Is dat toeval?

De bedrijven liggen in een gebied waar veel vee wordt gehouden, met name pluimvee, varkens en nertsen. Er worden veel dieren worden gehouden en daarmee wordt de kans dat er dierziekten optreden ook groter. Varkenspest, Q-koorts en COVID-19 zijn verschillende ziekten, die worden veroorzaakt door verschillende ziektekiemen. Een vergelijking kan daarom niet worden gemaakt.

In Noord-Brabant zijn relatief veel mensen besmet met het coronavirus. In deze provincie wordt ook veel vee gehouden. Is er een relatie tussen het aantal coronabesmettingen en de veehouderij in dit gebied?

Waarschijnlijk niet. Er zijn geen aanwijzingen dat vee, zoals varkens en kippen, geïnfecteerd kan raken met het nieuwe coronavirus. Wel zijn nertsen bij meerdere nertsbedrijven besmet geraakt. Hierbij hebben mensen waarschijnlijk in eerste instantie het virus overgedragen op de nertsen, die wel geïnfecteerd kunnen worden met SARS-CoV-2. Of er andere factoren, zoals de luchtkwaliteit waar de veehouderij invloed op heeft, een rol spelen is nog onbekend. Daarom zal worden verkend welk onderzoek er gedaan kan worden om de relatie tussen luchtkwaliteit, veehouderij en COVID-19 te onderzoeken.

Nertsen en corona

Hoe schadelijk is het virus voor de nertsen? Sterven alle dieren die ermee besmet raken?

De nertsen op vier locaties die positief getest zijn op het virus hadden last van maag- en darmklachten en ademhalingsproblemen. Ook was het sterftecijfer op het getroffen bedrijf hoger dan gebruikelijk. Op één locatie hadden de besmette dieren geen verschijnselen.

Kunnen de nertsen ook antistoffen opbouwen?

Er wordt onderzoek gedaan naar de opbouw van antistoffen bij nertsen. De resultaten zijn nog niet bekend. Maar het ligt voor de hand dat ook nertsen antistoffen aanmaken.

Kunnen nertsen het virus aan elkaar overdragen? (via de lucht)

Uit onderzoek op twee besmette nertsbedrijven blijkt dat de nertsen het virus waarschijnlijk op elkaar hebben overgedragen.

Kunnen nertsen het virus overdragen op mensen?

Op twee bedrijven is het aannemelijk dat een nerts het virus heeft overgedragen op een medewerker. Dit is waarschijnlijk gebeurd in de stal toen deze medewerkers nog geen persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikte. In het algemeen wordt de kans dat dieren besmet raken met het virus en een rol spelen in de verspreiding van het virus onder mensen zeer klein geacht. Het grootste risico zit in de overdracht door contact tussen mensen onderling.

Zijn nertsen gevoeliger voor dit virus dan andere dieren?

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de gevoeligheid van dieren voor besmetting met het coronavirus. Er zijn wereldwijd enkele meldingen van honden en katten die het virus hebben gehad. Uit onderzoeken in China, Duitsland en Nederland blijkt dat fretten, nauw verwant aan nertsen, vatbaar zijn voor het virus. Andere dieren, zoals varkens en kippen, konden niet worden besmet. In Nederland wordt verder onderzocht in hoeverre het coronavirus voorkomt bij varkens, katten, nertsen en konijnen.

Gevolgen nertsenhoudertij**Hoe groot is de nertsenhoudertij in Nederland? Wat is de toegevoegde waarde van deze sector?**

In Nederland zijn ongeveer 140 pelsdierbedrijven, waarin 1600 werknemers actief zijn. Samen houden zij ruim 800.000 nertsen (moederdieren). De pelzen worden voor het grootste deel geëxporteerd, met een totale omzet van circa €90 miljoen per jaar. In 2013 is er in Nederland een verbod op de pelsdierhoudertij gekomen. Dit betekent dat er geen nieuwe pelsdierhoudertijen mogen bijkomen. Bestaande nertsenhoudertijen mogen onder voorwaarden tot 1 januari 2024 blijven bestaan. Maar ze mogen niet meer uitbreiden.

Wordt de afbouw van nertsenhoudertijen in Nederland nu versneld?

De besmetting van nertsen met het coronavirus en het verbod op de pelsdierhoudertij staan los van elkaar. Het overgangsrecht tot 1 januari 2024 blijft voor alle pelsdierhouders van kracht.

Zijn er andere nertsenbedrijven met soortgelijke signalen?

Naast de gevonden besmettingen bij nertsen in Gemert-Bakel, Laarbeek en Deume, zijn er op dit moment geen gevallen bekend waarbij het coronavirus is geconstateerd bij nertsen.

Verwacht u nog meer besmettingen op nertsenbedrijven?

Nu blijkt dat nertsen vatbaar zijn voor het virus, is er een kans dat het virus op meer bedrijven wordt aangetroffen. Nertsenhouders, onderzoeksinstituten en dierenartsen zijn verplicht symptomen die kunnen wijzen op een Covid-19-besmetting bij nertsen te melden bij de NVWA. Ook worden alle nertsenbedrijven in Nederland gescreend om te kijken of dieren op deze bedrijven mogelijk ook besmet zijn.

Zijn er extra maatregelen nodig voor nertsenhouders?

Nertsenhouders, onderzoeksinstituten en dierenartsen zijn verplicht om symptomen die kunnen wijzen op een CoV-2 besmetting bij nertsen, zoals ademhalingsproblemen en een verhoogde mortaliteit, te melden bij het landelijk meldpunt dierziekten (telefoonnummer 0455463188).

Omdat het virus op nertsenbedrijven aanwezig kan zijn zonder dat de dieren verschijnselen hebben, zullen alle nertsenbedrijven in Nederland verplicht gescreend worden. In ieder geval zolang de uitslag van de screening nog niet bekend is, gelden voor alle nertsenbedrijven enkele voorzorgsmaatregelen:

- een vervoersverbod voor nertsen en mest van nertsen;
- een hygiëneprotocol voor bezoekers en vervoersmiddelen;
- een bezoekersverbod voor de stal;
- een verplichting om te zorgen dat katten en honden het bedrijf niet kunnen verlaten of de verblijfsplaatsen kunnen binnenkomen.

Nertsenhouders en -verzorgers met klachten passend bij COVID-19 worden geadviseerd zich te laten testen en niet in de stal te komen tot uit de test blijkt dat er geen sprake is van COVID-19. Dit geldt ook voor nertsenhouders en -verzorgers wier huisgenoten klachten hebben passend bij COVID-19.

Ik ben nertsenhouder of -verzorgers en heb klachten passend bij COVID-19. Wat moet ik doen?

We weten dat nertsen gevoelig zijn voor besmetting met het coronavirus. Daarom wordt u geadviseerd contact op te nemen met de GGD om uzelf te laten testen. Ook als uw huisgenoot klachten heeft moet deze persoon zich laten testen. U mag niet in de stal komen tot uit de test blijkt dat er geen sprake is van COVID-19. Mocht uit de test blijken dat er wel sprake is van COVID-

19 bij u of uw huisgenoot, dan adviseert de GGD u over maatregelen om verspreiding van de besmetting te voorkomen. Het is van belang dat u niet in contact komt met de nertsen. Het advies is om de nertsen in dat geval door andere medewerkers te laten verzorgen. Is het praktisch gezien echt niet haalbaar om de nertsen door anderen te laten verzorgen, dan is het advies een niet-zieke huisgenoot met persoonlijke beschermingsmiddelen de nertsen te laten verzorgen. De GGD en de NVWA kunnen adviseren over de te volgen werkwijze en de persoonlijke beschermingsmiddelen.

Gevolgen veehouderij

Zijn er in Nederland of het buitenland gevallen bekend van landbouwdieren met het coronavirus?

Nee, naast de gevonden besmetting bij nertsen zijn er op dit moment nog geen gevallen bekend waarbij het coronavirus is geconstateerd bij landbouwhuisdieren. Uit onderzoeken in China en Duitsland blijkt dat varkens en kippen niet besmet konden worden met het coronavirus.

Wat zijn de gevolgen van deze besmetting voor andere veehouders? (varkens, koeien, kippen etc.)

Er zijn geen aanwijzingen dat landbouwhuisdieren, zoals koeien, varkens, kippen, schapen en geiten, geïnfecteerd kunnen raken met het coronavirus. Fretten zijn nauw verwant aan nertsen, en fretten zijn vatbaar voor het virus. Ook konijnen zijn gevoelig voor het virus. In deze onderzoeken konden varkens, kippen en eenden niet worden besmet.

Gaan er nu meer (landbouw)dieren getest worden?

Het ministerie laat onderzoeken in hoeverre het coronavirus voorkomt bij varkens, katten, nertsen en konijnen. In het kader van dat onderzoek zullen dieren worden getest.

Wat zijn de gevolgen wanneer er in Nederland een geval bekend wordt van corona bij een landbouwhuisdier?

In het geval dat er een landbouwdier met COVID-19 besmet raakt, zullen LNV en VWS gezamenlijk besluiten over de te nemen maatregelen. De samenwerking tussen LNV en VWS verloopt volgens het 'beleidshandboek crisisbesluitvorming zoñnose'.

Kunnen koeien en andere dieren nog gewoon in de wei staan?

Er is op dit moment geen enkele aanleiding om dieren binnen te houden. Koeien en andere landbouwhuisdieren kunnen dus gewoon, als dat past binnen de normale bedrijfsvoering, naar buiten.

Verdenking van corona op veehouderij

Waarom is COVID-19 niet aangifteplichtig voor alle veehouders?

Dierziektes zijn niet aangifteplichtig, tot daar een reden voor is. Naar aanleiding van de besmettingen op nertsenbedrijven heeft Minister Schouten aangekondigd dat nertsenhouders, dierenartsen en onderzoeksinstituten vanaf 20 mei 2020 verplicht zijn om symptomen die kunnen wijzen op een Covid-19-besmetting bij nertsen, zoals ademhalingsproblemen en een verhoogde mortaliteit, te melden bij het landelijk meldpunt dierziekten (telefoonnummer 0455463188). Omdat andere dieren in de veehouderij niet gevoelig lijken voor SARS-CoV-2, wordt nu alleen voor nertsen een meldplicht ingesteld.

Wat moet ik als veehouder doen wanneer ik COVID-19 heb?

Hoewel er geen bewijs is dat landbouwhuisdieren zoals varkens, kippen en koeien geïnfecteerd kunnen worden, geldt voor voedselproducerende dieren het voorzorgsprincipe totdat meer bekend is over de risico's. Voor veehouders met COVID-19 is het advies om contact met hun dieren te vermijden, niet in de stal te komen en anderen voor de dieren te laten zorgen.

Wat moet ik als veehouder doen wanneer ik één van mijn landbouwhuisdieren verdenk met het coronavirus besmet te zijn?

Neem telefonisch contact op met uw dierenarts.

Kan ik iets doen om besmetting en overdracht van het virus op mijn veehouderij te voorkomen?

Zorg voor het naleven van de algemene hygiëneregels, die ook van toepassing zijn voor het voorkomen van de introductie van dierziekten. Pas de hygiënemaatregelen toe bij het betreden van de dierverblijven, laat geen onnodig bezoek toe op het bedrijf, en vraag iemand anders de dieren te verzorgen als u COVID-19 patiënt bent. Voor alle nertsenbedrijven zijn extra preventiemaatregelen opgesteld.

Gevolgen huisdieren

Moeten mensen met huisdieren zich nu zorgen maken?

Hoewel er een incidentele besmetting van een nerts op de mens is geweest, is het advies voor de omgang met huisdieren niet veranderd. De kans dat dieren in huishoudens besmet raken met het virus en een rol spelen in de verspreiding van het virus wordt zeer klein geacht. Patiënten met (klachten passend bij) COVID-19 vermijden uit voorzorg contact met hun dieren. Zieke dieren van patiënten met (klachten passend bij) COVID-19 blijven zo veel mogelijk binnen. Mensen die vermoeden dat hun dier COVID-19 heeft, adviseren we telefonisch contact op te nemen met hun dierenarts. De NVWA besluit samen met de dierenarts of aanvullend onderzoek nodig is.

Kunnen huisdieren besmet raken met het nieuwe coronavirus?

Er zijn wereldwijd enkele gevallen van huisdieren die besmet zijn met het nieuwe coronavirus, waaronder een hond en enkele boerderijkatten in Nederland. Meestal waren de eigenaren van het dier ook ziek en positief getest op het nieuwe coronavirus. De kans dat een huisdier besmet raakt en vervolgens een ander dier of mens besmet is zeer klein in vergelijking met besmetting van mens op mens.

Welke huisdieren zijn gevoelig voor het virus?

Er zijn enkele gevallen bekend van katten en honden die besmet zijn geraakt met het nieuwe coronavirus. Ook van hamsters en fretten weten we dat zij besmet kunnen raken en ziek kunnen worden van het nieuwe coronavirus. Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat ook konijnen gevoelig zijn.

Kunnen mensen besmet worden door hun huisdier?

De kans dat (huis)dieren besmet raken met het virus en een rol spelen in de verspreiding van het virus wordt zeer klein geacht. Het grootste risico zit in de overdracht door contact tussen mensen onderling. De adviezen van het RIVM voor de omgang met huisdieren blijven ongewijzigd.

Kunnen huisdieren elkaar besmetten?

Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat katten het virus over korte afstand aan elkaar kunnen overbrengen. Van andere huisdieren, zoals honden of konijnen, is niet bekend of ze het virus aan elkaar kunnen overdragen. Van de nertsen is het wel bekend dat zij het virus op andere nertsen kunnen overdragen.

Moet een huisdier met het coronavirus euthanasie krijgen?

Nee, euthanasie vanwege besmettingsgevaar hoeft niet. Heb je klachten die passen bij het coronavirus en is je huisdier ook ziek? Vermijd zoveel mogelijk het contact met je zieke huisdier en laat het huisdier buiten niet los rondlopen. Neem zo nodig telefonisch contact op met de dierenarts.

Ik heb een huisdier en ik maak me zorgen. Wat moet ik doen?

De kans is klein dat huisdieren besmet raken met het nieuwe coronavirus of dat huisdieren jou kunnen besmetten. Uit voorzorg zijn voor eigenaren van huisdieren adviezen opgesteld. Kijk op <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/huisdieren> voor de meest actuele adviezen.

Komt er een meldplicht voor huisdieren die besmet zijn?

Om een goed beeld te krijgen van verdenkingen van COVID-19 bij dieren en testuitslagen bij dieren worden dierenartsen en laboratoria gevraagd om verdenkingen en positieve testuitslagen bij de NVWA te melden.